

ERDELYI GAZDA

XLV. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1913. Junius 22.

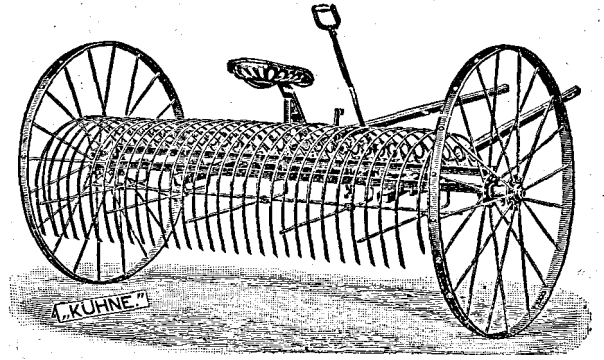
25. SZÁM.

Motorhajtású cséplőkészletek

elsőrendű kivitelben.

2012

Mindennemü egy- és többsoros kapálóeszközök, javított rendszerű, 1912' Osborne fúkaszalógépek, leg-tökéletesebb New-OSborne kévekö-tő-aratógépek, sortrágyázó „Royall Drill vetőgépek“

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Fiókok saját kezelésben: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

Beszerezhetők: „Kühne“ mezőgazdasági gépgyár r. t.-nál Mosonban.

A KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénzüzetete.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjai 1.302692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten. Áltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám. 2004

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kamatozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza. Leszámítól váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapírokat és egyéb értékeket.

Folyósit törlesztéses kölcsönöket 10-50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapírokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előleget nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáratl.

Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megőrzés végett értékpapírokat, betéti könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állít ki bármely külföldi piacra.

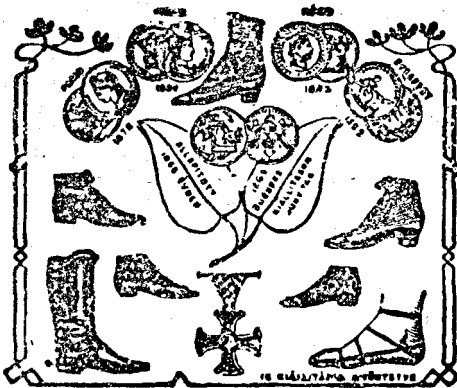
Árukra előleget ad, ha azok áruraktáiraiba be vannak tárolva.

Áruraktáiraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3. Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült

FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

2019

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

31 év óta legmegbízhatóbbnak elismert

FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intézet. Kérjen ajánlatot!

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Igazgatóság Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz.

F. év novem. hó 1-től saját székházába, a Kálvin-térre helyeztetik át.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyszintén az emberéletére a legkülönbözőbb módozatok szerint, előnyös feltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok d'járányukban rézesülnek.

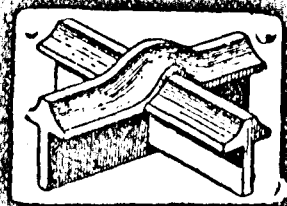
A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzlet'lesle-gébből. közgyűlési határovat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyujtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítás:al minden irányban készség-gel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.— K
Tartalékok	3,357.603.— K
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett: tüzkárokban	10,740.000.—
jégkárokban	5,042.000.—
Biztosított érték tűzben 1912. évben	860.000.000.—
jégben 1912 évben	68.000.000.—
Életüzlet állománya	15,240.080.—

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

»GONDVISELÉS» Országos Központi Segélyző Társulat utján 10) koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhet, leánykihazasítási (önálló itási) segélybiztosítások eszközöltenek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi-csoportok szervezhetők jótékonycéla működésével. Tájékoztatót kész-séggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 2008

Szab.

„Köpplinger“-rendszerű Idomvasablakok

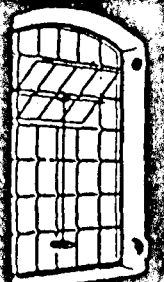
a legjobbak és a legolcsóbbak.

Egyedül gyártója: — ismertetéssel és költségvetéssel díjtalanul szolgál

vasszerkezeti és idomvasablakgyár

Telefon 55-22

Lepter János Budapest, X., Asztalos Sándor-ut 16.

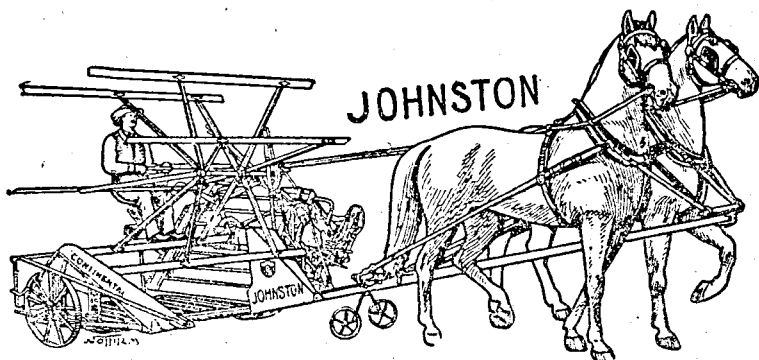
Az aratógép-technika legújabb vívmánya!

Az 1913. évi egyszerűsített és súlyban legkönnyebb eredeti amerikai

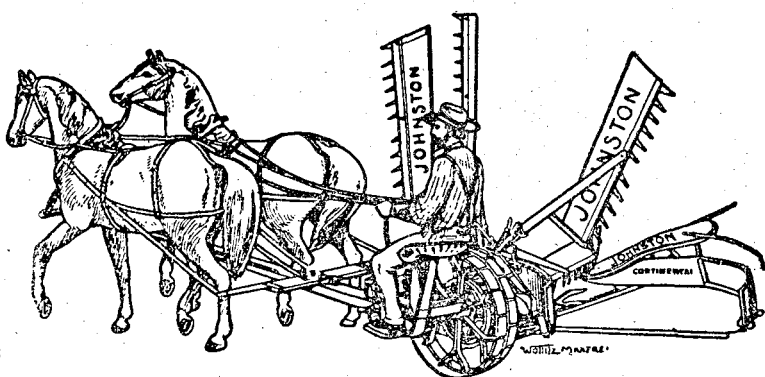
„JOHNSTON”

kévekötoző és marokrakó aratógépeink, fűkaszalóink és acélgereblyéink a világon a legjobbak!

A magyarországi viszonyoknak legjobban megfelelnek!

Gyarmányainkat egyszerű kezelés, szép munka és mindezekfelett tartósság jellemzik!!

Abrás leirással és árajánlattal díjmentesen szolgál:

Bächer Rudolf — Melichár Ferenc

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond.

BUDAPEST, VI., Teréz-körut 26.

Állandó gépkiallításunkat kérjük megtekinteni!

Ujdonság!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

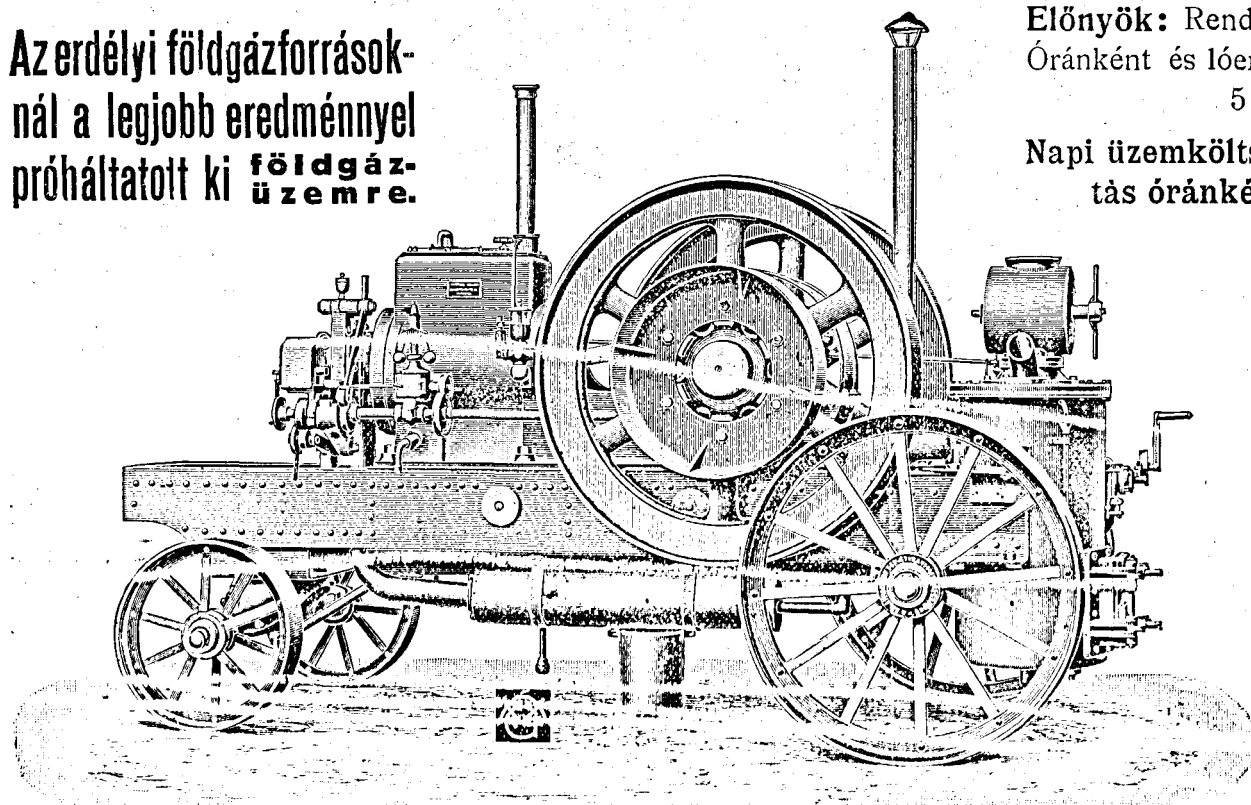
Szabadalom!

A magyar kir. államvasutak gépgyárának gyártmánya.

Mezőgazdasági és ipari célokra alkalmas **M. H.-jelü**

szab. szivógázlokomobil 6-50 eff. lóerőig.

Az erdélyi földgázforrásoknál a legjobb eredménnyel próháltatott ki földgáz-üzemre.

Előnyök: Rendkívül csekély tüzelőanyag fogyasztás. Óránként és lóerőnként 450—480 gramm faszenet (kb. 5 fillér értékben) fogyaszt.

Napi üzemköltség kb. 5—6 korona. Hűtővízfogyasztás óránként és lóerőnként kb. 5—6 liter.

Sokoldalú használhatóság.

Cséplőgépek és más gazdasági gépek malmok és ipari telepek meghajtására egyaránt alkalmas.

Egyszerű szerkezet.

Könnyű kezelés, Zajtalan üzem. Robbanás és tűzveszély kizárva.

Natósági tűzrendészeti szabályoknak nincs alávetve. Csekély helyszükséglet.

Bakokra helyezve stabilmotoroként használható. A rondes szivógáztelepeknél alkalmazott csővezeték teljesen elmarad.

Ajánlattal és felvilágosítással szívesen szolgál:

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérigynöksége Budapest, Váci-körut 32. szám.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
ÉVRE 6 KOR., FGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA : 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A Magyar Gazdaszövetség kassai nagygyűlése.	281
A M. Sz. O. E. jubiláris közgyűlése.	283
Egészségügyi dolgokról. Dr. Konrád Dániel.	283
A Mentha piperita illó-olajának kulturfeltételeiről, Dr. Irk Károly.	284
Az országot mentén álló sorfák gondozása. Cséser Gyula.	285
Egyleti élet.	286
Vegyes közlemények.	286
Hirdetések.	

A Magyar Gazdaszövetség kassai nagygyűlése.

Junius 18-án tartotta meg a Gazdaszövetség folyó évi nagygyűlését a magyar gazdatársadalom, a kormány és a vezető körök szokatlanul nagy és impozáns részvétele mellett. A nagygyűlés jelentőségét nagyban emelték az ott elfogadott határozati javaslatok, melyek a mezőgazdasági termelés fokozott védelmét és a gazdák szervezkedését ezen védelemnek törvényhozásban leendő érvényesítésére sürgetik. Szóba került a nemzeti földbirtokpolitika, az új adóreform, a dalmát borhamisítások és az állatbiztosító szövetkezetek ügye, melyekre vonatkozóan szintén fontos határozatokat hozott a nagygyűlés.

Megjelentek a nagygyűlésen a földművelésügyi miniszter képviseletében Ottlik Iván, Szomjas Lajos, Tervej Imre, Zsedényi Béla, Péchy József, Lónyay Ferenc, Kvassay Jenő és Horváth Sándor stb. Az osztrák agrárközpontot lovag Simitsch Alfréd von Hohenblum képviselte. A morva gazdasági kulturtanács Postelt Lajos királyi tanácsost küldte ki.

A császári és királyi gazdasági egyesület részéről Haeusler József főtitkár, a német-osztrák kiscgazda szövetség részéről pedig Reitterer Ferenc jelent meg a nagygyűlésen, melyen a sziléziai német gazdák szövetsége is képviseltette magát. Az O. M. G. E.-t az elnökség, tisztikar és igazgatóválasztmány több tagja, az E. G. E.-t dr. gróf Teleki Domokos, gróf Bethlen István, Varga Kálmán és Tokaji László képviselték. Megjelentek még az

Országos Központi Hitelszövetkezet, a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége, a Hangya, a Magyar Földhitelintézet, a Gazdák Biztosító Szövetkezet, a Magyar Kölcsönös Állatbizt. Társ., az Orsz. Erdészeti Egyesület, a M. Sz. O. E. a Gondviselés országos Segélyező Társulat, a Keresztény Szociális egyesületek Országos Szövetsége, a Keresztény Szövetkezetek Központja, a Felsőmagyarországi Idegenforgalmi szövetség, az Északkeleti Vármegyei Szövetkezetek Szövetsége, a Felsődnai Szövetkezetek Szövetsége, az összes törvényhatósági, gazdasági egyesületek, a Széchenyi Szövetség küldöttei. Ott voltak Fischer Colbric Agost megyéispüspök, Pallavicini Ede örgróf, Bujanovics Sándor, Majláth József gróf, Hadik János gróf, Dessewffy István gróf, Dessewffy Emil gróf, Esterházy László gróf, Majláth György Endre, Osztrólczy Miklós, Bernyi Aladár gróf, Zselénszky Róbert gróf, Zichy Aladár gróf, Szily Tamás és Csaba Adorján főispánok, Puky Endre alispán, György Endre, Osztrólczy Miklós, Bernát István, Rubinek Gyula, Meskó Pál, Beniczky Aladár, Bernáth Béla, Bosnyák Géza, Csemez István, Hammersberg László, Hámos Árpád, Károlyi Mihály gróf, Lipthay Béla, Pallavicini György örgróf, Pirkner János, Paizs Gyula, Putnoki Mór, Szentiványi Árpád, Szilassy Zoltán, Wittmann János stb. országgyűlési képviselők; Balogh Elemér, Buday Barna, dr. Dömötör László, Drucker Jenő, Emödy József, Förster Lajos, Gressler Vilmos, Horváth Jenő, Jeszenszky Pál, Laehne Hugó, Rudinai Molnár István, Rodiczky Jenő, Törley Gyula, dr. Horváth János, Borhy György, Gaál Gaszton, Pajor Ignác, Mészáros István, Láng József, Szentessy Tóth Károly, Falussy Árpád és Kubik Béla volt főispánok, Baranyay Géza, Hógyész István, Jeszenszky Béla, Szentessy Tóth Károly polgármester, Babó Zoltán, Czeiner Nándor, Csiky Gyula, Eröss Rezső, Horthy Gyula, Forster Elek, Jancuskó László, Mezey Gyula, Rickel József és dr. Schlesinger Gyula gazdasági egyesületi elnökök, Szegedi György városi tanácsos, Bochus Pál, Bochus László, Domahidy Pál, Domahidy László, Ivánka István, Lipthay Jenő, Kosinszky Viktor, Kende Zsigmond, Koller Pál, Németh Gábor, Mutschenbacher Emil Emil, dr. Fabricius Endre O. M. G. E. titkárok, Máriássy Mihály dr., Péchy Andor, Pongrácz Jenő, Péchy László, Kotschy István dr., Paur Ödön, Schandl Károly, Siposs Aladár dr., Leidenforst Károly, Szájbély Árpád, Vantsó Gyula dr., Zboray Bertalan, Zmeskal Zoltán, Maisner Ernő, Kiss Al-

bert és Szabó Sándor jogakadémiai tanárok, özv. Ugron Jánosné, Ármos Jenő, Berzeviczy Béla, ifj. Fedák István, Engel Herman, Galhoffer István, Ipolyi Keller Iván, Lukovich Aladár, Petráss Károly, Pfeiffer István, Sándorházy Lajos, Póka József, Szikszay Sándor, Toldy Zsigmond, Unger Arthur, Vértessy Tivadar, Világossy Gábor stb. gazdasági egyesületi titkárok; Boráczius Endre, Brösztel Lajos, Fischer Antal, Jankovich István, Jakovich József, Káger József, Gonda Béla, Kiss Andor, Korpács Pál, Koncsek István, Melichar László, Radó Dezső és Vimmer Ferenc esperesek, dr. Rubinek István, dr. Baross Endre, Csernay Ödön, Hegedüs Ferenc stb. stb., az ország gazdatársadalmának, vezető köreinek, gazdaköreinek és szövetkezeteinek ezrei.

A teljes lobogó-diszben pompázó városban egybesereglett ezernél több gazda a székesegyháznál gyülekezett, hol a Magyar Gazdaszövetség koszorút helyezett a Rákóczi Sirjára, majd a honvéd-szoborra.

Innen a honvéd-szoborhoz vonult a közönség, melyet örgróf Pallavicini Ede koszoruzott meg. Táróató jelezte ezután a nagygyűlés megnyitását. A nagygyűlés céljaira szolgáló impozáns csarnok az ülés alkalmából hatezer ülőhellyel volt ellátva, de nemcsak ezeket töltötte meg a több ezer főnyi közönség, hanem több ezren a csarnokon kívül is táboroztak.

Darányi Ignác elnököt gróf Hadik János, az Abauj-tornamegyei Gazdasági Egyesület elnöke üdvözölte a közönség viharos éljenzése közben. Darányi Ignác elnök ezután elvégezte a megnyitás formalitásait, melyek során a nagygyűlés társelnökül Hadik János grótot választotta meg, majd táviratilag üdvözölték őt Felségét a királyt. Darányi elnök köszönti a földművelésügyi miniszter képviselőjét: Ottlik Iván államtitkárt azzal a kérelemmel, hogy tolmácsolja az ülésen elhangzó óhajokat a miniszter előtt, aki fontosságuknál fogva bizonyára méltányolni fogja azokat. — Bejelenti az osztrák agráriusok küldöttségét, kik Simitsch von Hohenblum lovag vezetésével jöttek el a nagygyűlésre. Simitsch lovag dacára hetven esztendőjének, eljött, hogy kifejezze az osztrák gazdák együttérzését a magyar gazdák

ABRAKTAKARMÁNY CIKKEKET, ugymint

finom és goromba buzakorpát, malomkonkolyt, repceolajpogácsát, napraforgó és olajpogácsát, melasset, szárított répaszeletet azonnali és őszi szállításra legelőnyösebben ajánl:

a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

ABRAKTAKARMÁNY OSZTÁLYA. ≡ Budapest, V. Alkotmány-utca 29.

vámvédelem ügye körül kifejtett küzdelmében.

Bernát István felolvasta az üdvözlő táviratokat. Ezután általános figyelem mellett Darányi Ignác magas szárnyalású beszéddel nyitotta meg a nagygyűlést.

A Darányi beszédét követő percekig tartó lelkes éljenzés és taps lecsillapultával Desseffy Emil gróf tartott általános figyelem mellett nagyérdekű előadást a mezőgazdasági termelés védelméről. — Előadásában utalván a Balkán háborúk befejezésére, megállapítja ezzel kapcsolatban, hogy most már előtérbe lép a mult kormány által előterjesztett és törvénynyé vált felhatalmazási törvény, melyet az új kormány szintén magáévá tett. Ez a törvény már meghozatalakor erős aggodalmakat keltett a mezőgazdasági körökben. A Magyar Gazdaszövetség decemberi közgyűlésén Darányi Ignác találóan és meggyőzően fejezte ki a gazdák álláspontját, mely állásfoglalás folytatása azon elvnek, melyet az O. M. G. E. karöltve a gazdaszövetséggel, kitaró és céltudatos munkával az Ausztriával kötött kiegyezésünkben, valamint a külföldi államokkal kötött, ma érvényben levő kereskedelmi szerződésben érvényesíteni képes volt. Szól a védvamos politika behozataláról s ezután annak a részletezésére tér át, hogy ez milyen hatással volt a mi különleges magyar viszonyainkra és egész közgazdaságunkra. A védvamos előadó szerint kellőleg érvényesültek mezőgazdaságunk előnyére, mert sikerült elérnünk azt a célt, hogy csak annyira nyitjuk meg sorompóinkat a keleti államok előtt mint a mennyit a nyugati államok befogadni képesek. Óvatosságra kényszerít a balkáni szerződések megváltoztatása szempontjából azon állásfoglalás, mely a mai legtöbb kedvezmény alapján kötött balkáni kereskedelmi szerződések változatlan fentartását óhajtja. Hivatkozik Rubinek Gyula tanulmányaira, melyben azon következtetésre jut, hogy a mióta új szerződéseink életbe léptek a Balkánon, világosan látható, hogy az osztrák és magyar ipar erősen tért hódít a balkáni államokban és lassankint talán sikerül a német birodalom bevitelét visszaszorítani. Szóval a mai védvamos rendszer mellett képes a monarchia arra, hogy elérje a főbb és bennünket inkább érdeklő balkáni államok behozatalában az öt földrajzi és gazdasági helyzeténél fogva természetszerűen megillető helyet. A kereskedői érdekeknek nincs tehát okuk megváltoztatni kívánni olyan megállapodást, mely mellett az ipari termékek

balkáni elhelyezése nem csak hogy ideig-óráig, de állandóan fokozódó tendenciával biztosítva van. Aránytalan nagy az az érték, amelyet a mai kereskedelmi szerződések megkötésekor a kereskedelmi érdekeknek biztosítottunk, sok mezőgazdasági érdek, több-kevesebb elhanyagolása árán. Ezer okuk van tehát a gazdáknak arra, hogy Ausztria piacszerző tendenciáit már a mai szerződésekkel is biztosítottak tekintsék és hogy elzárkózzanak minden újabb engedmény elől, amelylyel a magyar mezőgazdaságot károsíthatnák. Ellenzi szót a balkáni államok nyersterményei behozatalának megkönnyítését, mert semmi sem alkalmasabb arra, hogy külkereskedelmi forgalmunk passzivitását még nyomasztóbbá tegye, mint éppen a balkáni államok nyerstermékeinek könnyebb behozatala.

A Desseffy Emil gróf előadását követő lelkes éljenzés lecsillapulta után Wittmann János országgyűlési képviselő foglalkozott a drágaság okaival.

Ezután Mezey Gyula határozati javaslatot nyújtott be, mely a merkantilista központ állásfoglalása ellen tendál.

Rubinek Gyula szerint a gazdáknak küzdelmükben rendkívül erősségül szolgálhat, hogy az osztrák gazdák szervezettebbek és vigasztaló az a tudat is, hogy egyetértően működnek. Azt hiszi, hogy az osztrák gazdák a magyar gazdákkal, harmincmillió gazdával szemben eltörpül a merkantil érdekelttség. A határozati javaslatot elfogadja.

Ottlik Iván földmivelésügyi államtitkár kijelenti, hogy nem akar a vitában részt venni. Csupán azt jelzi, hogy a kongresszuson hallottakat illetékes helyen tolmácsolni fogja. Annyit azonban már most is kijelenthet, hogy az új kormány szintén ragaszkodik a mezőgazdasági vámvédelem fentartásához, azért a gazdáknak tulzott aggodalmakat táplálniok nem szabad. Kijelenti, hogy a kormány álláspontja a következőkben foglalható össze: Minimális gabonavámokon ne essek semmi csorba, az autonóm vámtarifa megcsorbitását a kormány szintén nem engedi, végül ragaszkodik az állattenyésztés legmesszebbmenő vámvédelméhez, az eddigi állategészségügyi intézkedéseket fenn óhajtja tartani és élő állatot a Balkánról nem bocsájt be s gondoskodni fog arról is, hogy 1917 után az ország szabad rendelkezési joga fennmaradjon.

A határozati javaslat elfogadása után Meskó Pál tartott előadást a gazdák szervezkedéséről, a mezőgazdasági védelemnek törvényhozásban leendő érvényesi-

tése szempontjából. Nagyhatású előadásában utalt arra, hogy Magyarország összes gazdasági szervei a mezőgazdasági termelésből táplálkoznak. Miután az ország gazdasági megerősítésének és önállóságának legfőbb feltétele a virágzó mezőgazdaság, miután az ipar és kereskedelem fejlesztésének is legbiztosabb előmozdítója a mezőgazdasági termelés fogyasztókétségének növelése, miután a legedzettebb katonákat a földmivelő népszolgáltatja, épp ezért a törvényhozásnak legmesszebbmenőleg meg kell védelmeznie a mezőgazdasági termelést. A maga részéről anélkül, hogy a nemzet bármely más osztályával szemben ellentétes indulatot érezne, kijelenti, hogy a nemzeti erő ősforrásának megvédelmezését, gondozását és fejlesztését csak olyan törvényhozóktól várja, akik átérzik a mezőgazdasági termelés jelentőségét s akiknek meggyőződésük az, hogy az agrárérdek nemzeti érdek és a mezőgazdaság javáért való munkálkodás hazafias kötelesség. Szükségesnek tartja tehát előadó, hogy jövőre a választásokon a földmivelők csak olyan jelöltekre szavazzanak, kik kötelező nyilatkozatot adnak arra nézve, hogy az agrárprogramm érdekében fognak dolgozni.

A zajos tetszésnyilvánítás elcsendesülése után Emödy József az elmondottak hatása alatt néhány buzdító szó kíséretében határozati javaslatot nyújt be, mely kimondja, hogy a mezőgazdaság védelme a törvényhozás első kötelessége.

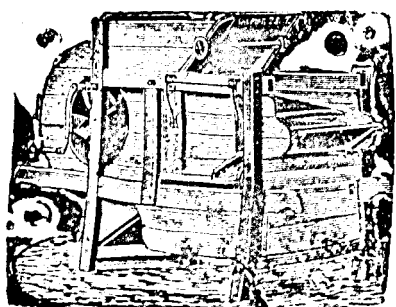
A gyűlés a benyújtott határozati javaslatot egyhangulag magáévá tette.

Bethlen István gróf az Emödy-féle határozati javaslat elfogadása után a nemzeti földbirtokpolitika tárgyában tett indítványt meggyőző beszéd kíséretében. A Darányi által kezdeményezett telepítési politikát megszüntették. Ezen politikának újra való felvételét kívánja, azt követeli, hogy a kormány elég anyagi eszközt fordítson a telepítési célokra. Indítványát egyhangulag lelkesedéssel elfogadták.

Pallavicini György örgróf alapos indokolás kíséretében az új adóreform ügyében terjesztett elő indítványt, amelyet a nagygyűlés egyhangulag magáévá tett.

Drucker Jenő dr. királyi tanácsos, a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete nevében a dalmát félborok és a görög mazsola beözönlése ellen nyújtott be indítványt, melyet Bernát Béla pártoló hozzászólása után egyhangulag elfogadták.

Ezzel a napirend ki lévén merítve, Darányi Ignác elnök a nagygyűlést né-

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek !!

Európaszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden következményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körut 32.

2006

hány lelkes szó kíséretében a jelen voltak viharos éljenzése között bezárta. A gyűlés után a gazdák Kassa város 15 vendéglőjében társas lakomára gyűltek össze. Szépen sikerült a Kássán rendezett borkiállítás és borkóstoló, melynek állandóan igen sok látogatója volt. A nagygyűlésen résztvevő gazdák egyik része kirándulásra indult a Magas-Tátrába és Tokajhegyaljára.

A M. Sz. O. E. jubiláris közgyűlése.

A Magyar Szőlősgazdák Orsz. Egyesülete, mely most töltötte be működésének tizedik esztendejét, a »Köztelek« nagytermében tartott ünnepi közgyűlés keretében ülte meg a jubiláris évfordulót a kormány, az E. G. E. és a társegyesületek szokatlanul nagy érdeklődése mellett. A kereskedelmi minisztert *Kéthy* Károly báró, a földmivelésügyi minisztert pedig *Lónyay* Ferenc dr. miniszteri tanácsos, az E. G. E.-t báró *Kemény* Árpád képviselték.

Zselénszki Róbert gróf elnök élénk figyelemmel hallgatott megnyitó beszédében, fölhozza, hogy milyen szép sikereket ért el az egyesület 10 éves működése alatt. Elismeréssel szól dr. *Drucker* Jenő királyi tanácsos, igazgató elévülhetetlen érdemeiről. A szőlősgazdák köszöntő szavát küldvén *Ghillányi* Imre báró földmivelésügyi miniszternek, üdvözi a megjelenteket s a közgyűlést megnyitja.

Lónyay Ferenc dr. miniszteri tanácsos megköszönvén az elnök szíves szavait, a földmivelésügyi miniszter üdvözlését tolmácsolja az ünneplő egyesületnek.

Az elnök köszönő szavai után *Szege* Bálint titkár jelentést tett a képviseletekről és felolvasta Darányi Ignác üdvözlő táviratát, amit a közgyűlés nagy tetszéssel fogadott. *Drucker* Jenő igazgató előterjesztései alapján jóváhagyták az igazgató választmány jelentését a múlt évi működésről és a számvizsgáló bizottság jelentését az 1912 évi számadásokról, a mit az idei költségeloirányzat megállapítása követett.

Ezután az előadásokra és a határozati javaslatok tárgyalására került a sor. Első előadó *Szege* Bálint titkár volt s előadásában a Magyar Szőlősgazdák Orsz. Egyesületének 10 éves működését méltatta.

Herczegh Mihály dr. tudományegyetemi tanár a borkifogyasztás fokozásáról tartott mindvégig élénk figyelemmel hallgatott előadást. Abból kiindulva, hogy a szeszes italok közül a világ teremtése óta egész mostanáig a mindenütt a szőlőből készült bort becsülték legtöbbszörre, azt tartja, hogy a borkifogyasztás fokozásával, a mér-

tékletesség hangoztatása mellett a pálinkaivást kell megakadályozni.

Drucker Jenő dr. a dalmát borokkal történő visszaélésekről s ezzel kapcsolatban a magyar és osztrák bortörvény közti különbség káros hatásáról értekezett. Alapos indoklás után határozati javaslatot terjesztett elő, mely szerint a *közgyűlés föl hívja a magyar földmivelésügyi kormányt, hogy az osztrák kormánytól a dalmát visszaélések ellen újból és a legerélyesebben tiltakozzék és a bortörvény szigorú végrehajtását követelje.*

Rubinek Gyula vámpolitikai retorziót ajánl a közgyűlés figyelmébe s kéri, hogy az ügyet utalják a Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ elé.

A közgyűlés az előadó határozati javaslatát és *Rubinek* Gyula előterjesztését egyhanguan elfogadta.

A közgyűlést társas lakoma követte, melyen lelkesen ünnepelték a tíz éves egyesület vezetőit.

Egészségügyi dolgokról.

Az E. G. E. szociális tanfolyamán előadta:

Dr. Konrádi Dániel

egyet. m. tanár, a Kolozsvári Önk. Mentő-Egyesület igazgatója.

III.

Az alkoholista anyának a gyermeke sem lesz egészséges, mert az anya vérével, az anya tejével az alkohol is átjut a magzat, illetve a gyermek testébe és megmérgezi. Az ilyen gyermekek szoktak irázni kapni. Ezek a göresők, a melyek halált okoznak, az alkohol következményei. Ha az ilyen gyermek életben marad is, csak ritkán lesz egészséges; vagy hülye és fejletlen marad, vagy pedig elpusztul fertőző betegségek következtében, amelyek iránt az alkohol fogékonytá és kevésbé ellenállóvá teszi a szervezetet. Ennek legjobb példája az, hogy pl. a galambot nem teszi beteggé rendes körülmények között a lépfene bacillusa. Ha azonban azt a galambot hozzászoktattuk az alkoholhoz, már kevés bacillus is megbetegíti és megöli. Megfosztja az alkohol a szervezetet attól a képességétől, hogy védő anyagokat termeljen a betegségek ellen. Ezért az iszákos ember minden betegség iránt fogékonyabb, mint más. S mivel a gyógyítás is tulajdonképpen védőanyagok termelésére izgatja a szervezetet, az alkoholisták gyógyítása is nehezebb. Például erre felhozhatom azt, hogy Svédországban egy kolera-járvány alkalmával egy alkoholista városrészben a halálozás 91%, ellenben abban a városrészben, ahol nem ittak, csak 19% volt a halálozás. Óriási különbség.

Az alkohol tehát nem táplálék, hanem

méreg. Megmérgezi azt is, aki issza, de megmérgezi az iszákosnak a gyermekeit is, azonkívül az egész családnak anyagi és erkölcsi romlását okozza. Erről a nagy igazságról kell meggyőzni a népet.

Egy másik baj, amely falun épp úgy, mint városban, nagyon el van terjedve, a dohányzás szeretete. Lássuk, mik ennek az ártalmai. Itt az a baj, hogy maguk az orvosok is két nagy táborra oszlanak. A dohányosok nagy része azt mondja, hogy nem árt a dohányzás; mások pedig azt, hogy árt. Természetesen, az orvos is ember és nehezen tud leszokni ő is egy olyan szenvedélyről, amelyet megszokott. Mikor a laikus orvosoktól kér erre nézve felvilágosítást és látja, hogy maguk az orvosok is különbözőképpen fogják fel ezt a dolgot, úgy okosodik, hogy mégsem lehet ez nagyon veszedelmes és inkább tovább dohányzik.

Hogy tisztába jöjjünk a dologgal, tudnunk kell azt, hogy a tiszta nikotin, amelyet a dohányból ki lehet vonni, egyike a legerősebb mérgeknek. Szerencsére, a dohányban nincs nagyon sok ebből a méregből, sőt a benne levő nikotinnak is csak egy része jut a füstbe s ennek is csak egy része a szervezetbe. Különösen kevés akkor, ha valaki hosszú száru pipából szívja a dohányt. Ezért azok a régi, hosszú száru csibukok, amelyeket a szolga gyújtott meg, nemcsak fényűzési cikkek, hanem az egészség szempontjából is kedvezők voltak. Mert egyfelől a füst lehül a hosszú szárun, másfelől lecsapódik a nikotin egy része, továbbá az, ami még a nikotinnál is veszedelmesebb: a korom, a por. Ennek a sárga színe rendszeren attól van, hogy megfestik a dohányt, hogy szebb legyen, hogy jobban szeressék a dohányosok. Ez egy kis csalafintaság. Hasonlóképp régen a pettyes szivarok voltak divatosak, pedig a pettyezettség nem jóság, hanem a levél betegsége. Ekkor kénsavval cseppentették meg az egészséges dohánylevelet s akkor ez is pettyes lett. Azután a füstben mindig van szénmonoxid, magyarul szén-gáz. Ez egy mérges gáz, amely keletkezik akkor, ha az elégéshez nem jut elég levegő. Minél nedvesebb a dohány, annál tökéletlenebb az égés és annál több a szén-gáz. Ez okozza a fejtájást, fülzugást, szédülést. Nem jó tehát nedves dohányt szívni, de nem jó a pipában nagyon lenyomni sem a dohányt, mert akkor ez is tökéletlenül fog égni és itt is sok szén-gáz fog keletkezni. Ezt újra egy érdekes kísérlettel lehet megvilágítani. Vegyünk egy állatot, borítsuk le üvegharanggal s ez alá fújjunk dohányfüstöt. Azt fogjuk látni, hogy néhány perc múlva az állat ellankad. Ez nemcsak a dohányfüst hatása.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

hanem annak is, hogy maga az állat elhasználta ott a levegőt. Ezt tehát egyszerűen felhasználhatjuk a szellőztetés szükséges voltának bizonyítására. Legáltalában belátja az a falusi ember, hogy nem helyes dolog egész este pipázni és szellőztetés nélkül abban a szobában aludni.

Különösen rossz szokás a bagózás. Csunya és veszedelmes. Mert ott a dohány összes alkatrészeit nemcsak szájában tartja az ember, hanem le is nyeli. Ott már csakugyan sok a nikotin. Lejut a gyomorba, belekbe, onnan felszívódik a vérbe és ennek a nikotinnak van az alkohol mellett legnagyobb szerepe az időrelemeszesedés előkészítésében.

Azután szokjuk meg, hogy éhomra ne dohányozzunk. Tapasztalhatták, hogy ha valaki étkezés előtt dohányzik, minden étvágya elmulik. A dohányzás tehát nem-hogy javítaná, hanem ellenkezőleg, rontja az étvágyat. Ha az ember már egyáltalában nem tud leszokni róla, akkor inkább étkezés után dohányozzék. Nem azért, mintha az emésztést előmozdítaná, nem is azért, hogy nyálat termeljen, mert erre az étkezés után már nincs szükség. A nyálra akkor van szükség, mikor rágjuk az ételt. Van azonban jó hatása étkezés után. T. i. bizonyos fokú bágyadtság vesz erőt az emberen egy jó ebéd után. Ennek oka az, hogy nagymennyiségű vér tödülván az emésztéskor a gyomorba, kevesebb vér lesz az agyvelőben. Az agy vérszegénysége pedig álmodást von maga után. Ezért szokott az ember ebéd után aludni. Ez pedig azért nem jó, mert alvás-kor az emésztés nagyon meg van nehezítve. Az ebéd után való dohányzás jó hatása most már az volna, hogy izgató hatásánál fogva nem engedi, hogy az ember elaludjék, ami az emésztésre nézve nem kedvező. Legjobb lesz azonban teljesen elhagyni, mert enélkül is jól meg lehet élni, mint látjuk a nem dohányos férfiak és nők példáján.

Még egy dolgról kívánok beszélni, amelyről mindenütt sok téves fogalom uralkodik, különösen pedig sok faluhelyen. Ezek a nemi betegségek.

Például hallottam olyan felfogást, hogy akkor gyógyul meg az ilyen betegség, ha az ember havibajos nővel érintkezik. Hát ez a legveszedelmesebb dolog, a nőre nézve, mert ekkor igen főgékony minden ilyen betegség iránt. Gyógyíthatatlan betegséget kaphat.

Fől kell világosítani a népet ezekre nézve is. Nem szabad szégyenlenünk ilyen természetű kérdésekről is természetes nyíltsággal beszélni, mert hisz ezek mind egyformán emberi dolgok. Főlre kell dobni az oktatás álszeméret, a mely néha csak arra való, hogy igen sok erkölcselen dolgot takarjon el.

Meg kell magyarázni, hogy háromféle nemi baj van: a kankó, a sánkér és a szifilisz. Meg kell magyarázni, hogy mindhárom könnyen és biztosan gyógyítható, ha idejében orvoshoz fordulnak velük. Férfinál mindig meg lehet gyógyítani, nőnél azonban nehezebb, mert az ő nemi

szervei bonyolultabbak, nehezebben hozzáférhetők, azonkívül azért is, mert a nők nagyrészenek — a kivételektől eltekintve — rendszeren nagyobb a szeméremérzetük, mint a férfiaké. Tessék felvilágosítani az embereket arról, hogy az összes kórházak ingyen gyógyítják az ilyen betegségeket. És tessék meggyőzni őket arról, hogy annak, akinek nemi baja van, nővel nemileg érintkezni, vagy éppen megházásodni olyan lelkiismeretlen véték az ártatlan nő és az esetleg születendő gyermekek ellen, amelyet eléggé elítélni nem lehet.

Igen téves hit továbbá, amelyet falun tapasztaltam, hogy akiknek fáj a szemük, vizelettel, különösen nők vizeletével mosásák a szemüket, azt tartván, hogy ettől meggyógyulnak. Veszedelmes ez akkor, ha annak, akitől a vizelet származik, kankója van. Sokszor kaptak így kankós szemgyuladást és ez felnőtteknél gyógyíthatatlan. A bábának törvény teszi kötelességévé, hogy a megszületés után rögtön minden gyermeknek csepegtessen egy orvosságot a szemébe. Ez azért volna szükséges, hogyha az anyának kankója volna, ne kapjon a gyermek is a szemén ugyanilyen betegséget. Amilyen könnyen gyógyíthatók idejekorán ezek a betegségek, ép olyan veszedelmesek, sőt halálosak is lehetnek akkor, ha elhanyagolják őket. Különösen veszedelmes ezek között későbbi szakában a szifilisz. Ha látszólag az első orvoslás után javul egy ilyen betegség, még sem gyógyult meg és az lesz a következménye, hogy az illetőknek nem lesz gyermekük, vagy, különösen szifilises embernek a gyermeke halva születik stb.

Azután falun is ki van fejlődve az a felfogás, hogy nem jó, ha sok gyermek van, mert sokfelé oszólnék a vagyon és nehéz volna fölnevelni a sok gyereket. Ez az egyke-rendszer most már terjed az egész világon, hozzánk is eljutott s már nemcsak a szászok között, hanem az egész országban ijesztő módon szaporodik az egy gyermekes családok száma. Ez mindenütt rossz következményekkel jár, de rosszabbakkal, mint a falusi embernél sehol sem. Ha a falusi családban csak egyetlen gyermek van, az fogja érezni, hogy van vagyona és ez önzővé, hencegővé teszi. A hencegés mindenkinél csunya, de a kevésbé művelt falusi embernél még csunyább és káros következményekkel is járhat. Először is az egész vagyonát eltékozza; iszákos lesz és mint minden iszákos, veszekedő, erőszakos és brutális lesz. A házi boldogságra nézve is káros az egyke-rendszer. Mert nemcsak a városi asszony kikapós, hanem a falusi is. Nekem az a véleményem, hogy különösen a gyermekekkel való elfoglaltság hiánya ad alkalmat némely nőnek arra, hogy másutt keressen magának szórakozást és a mikor ennek következményei mutatkoznak, elhajtja a gyermekét. Ezenkor nagyon sokszor az anya is belepusztul és így egyszerre két életet pusztít el. Meg kell értetni vele, hogy a falusi ember gyermekét ugyszólva már kicsiny ko-

rától kezdve segítségül használhatja, nem úgy, mint a városi. Ha másra nem, libákat, marhát őrizni.

Ha ezeket terjesztjük, nemcsak a nemzet szaporodásához, hanem megerősödéséhez is egy nagy lépéssel haladunk előre. Mert a falun nyugszik a nemzet.

Végezetül az első segítség nyújtásról is akarok egyet mást elmondani, illetőleg arra kérem, fáradjanak el a mentőállomásra, ahol gyakorlatilag fogom a legszükségesebbeket megmutatni. (Megtörtént.)

(Vége.)

A Mentha piperita illó-olajának kulturfeltételeiről.

Írta:

Dr. Irk Károly, vegyész.

II.

Hazai termelésünkre vonatkozólag 1910-ben ennél kedvezőbb értékeket állapítottam meg, mennyiben:

A borsos mentha származása:	Illó-olaj mennyisége:
Aranyos Polyán (szár + levél)	1.112 %
Szilbács „ „	1.1172 „
Lugos „ „	1.247 „
Makó „ „	1.284 „
Botanikus kert „ „	1.3644 „
Gazdasági akadémia levél	1.260 „
Gazdasági akadémia szár	0.554 „
Komárom megye levél	1.366 „
Komárom megye szár	0.338 „

mind jóval magasabb értékeket tüntetnek fel.

Második vágás. I. Tábla. Istálló trágya és műtrágya nélkül. 68.75 m² terület adott 14.4 kg. friss növényt = 4.4 kg. légszáraz drogua. 1.76 kg. drogua ad = 13.6 gr. olajat = 0.77%.

A szárított növény vizeletartalma = 11.48%. Olajhozama száraz anyagra számítva = 0.87%.

A Puccinia Menthae-től megtámadott növény illó-olajtartalma 0.81% (1.79 kg. növény ad = 14.5 g. olajat). Vizeletartalma 12.22%, olajhozam száraz anyagra számítva = 0.92%.

I. Tábla istállótrágyával, műtrágya nélkül. A tábla adott:

23.0 kg. friss növényt = 6.8 kg. droguát.

3 kg. drogua adott 24.7 g. olajat = 0.82%.

A drogua vizeletartalma 12.30%.

Olajhozam száraz anyagra számítva = 0.93%.

II. Tábla istálló trágya nélkül, chilisalétrommal. A tábla hozama:

22.6 kg. friss növény = 6.3 kg. drogua.

22.6 kg. friss növény = 6.3 kg. drogua.

3 kg. drogua adott 22.1 g. olajat = 0.74%.

A drogua vizeletartalma = 12.10%.

A száraz anyag olajhozama = 0.83%.

III. Tábla istálló trágyával, chilisalétrommal. A tábla hozama:

35.9 kg. friss növény = 14.1 kg. drogua.

3 kg. drogua adott 24.2 g. olajat = 0.81%.

A drogua vizeletartalma = 12.10%.

Olajhozam száraz anyagra számítva = 0.91%.

III. Tábla istálló trágya nélkül, chilisalétrom és superphosphat műtrágyával. A tábla hozama:

24.2 kg. friss növény = 6.6 kg. drogua.

3 kg. drogua adott 21.9 g. olajat = 0.73%.

A drogua vitzartalma 12.12%.

Olajhozam száraz anyagra számítva = 0.83%.

III. Tábla istálló trágyával, chilisalétrom és superphosphat műtrágyával. A tábla hozama:

30.5 kg. friss növény = 7.9 kg. drogua.

3 kg. drogua adott 25.2 g. olajat = 0.84%.

A drogua vitzartalma = 12.03%.

Olajhozam száraz anyagra számítva = 0.95%.

IV. Tábla istálló trágya nélkül, chilisalétrom, superphosphat és kálisó trágyával. A tábla hozama:

29.9 kg. friss növény = 7.5 kg. drogua.

3 kg. drogua adott 21.7 g. olajat = 0.72%.

A drogua vitzartalma = 12.84%.

Olajhozam száraz anyagra számítva = 0.83%.

IV. Tábla istálló trágyával, salétrom, superphosphat és kálisó trágyával. A tábla hozama:

44.5 kg. friss növény ad 10.7 kg. droguat.

3 kg. drogua adott 28.5 g. olajat = 0.95%.

A drogua vitzartalma = 12.58%.

Olajhozam száraz anyagra számítva = 1.08%.

Az admonti tőzegtalajos kísérlet. Trágyázás nélkül. A tábla hozama 72.2 m² területen egy vágással szept.-ben:

57.0 kg. friss növény ad 20.5 kg. droguat.

3 kg. drogua adott 18.6 g. olajat = 0.62%.

A drogua vitzartalma = 12.07%.

Olajhozam száraz anyagra számítva 0.71%.

Aromára nézve a táblák körülbelül megegyeznek, kivétel volt az admonti termés, amely a többi jóval felülmulta.

Eltekintve e helyen dr. Moszler tisztán kémiai irányu megjegyzéseitől, e helyen még a növénytermelési szempontból érdekes adatait emelem ki. Feltűnő a fenti csoportosításban, hogy az istálló trágya nélküli talajok száraz növényeinek illó-olaj tartalma körülbelül megegyezik

I. Tábla 0.87 százalék

II. Tábla 0.83 százalék

III. Tábla 0.83 százalék

IV. Tábla 0.83 százalék

valamint közel egyezők azoknak a növényeknek is az olajhozama, melyek istálló trágyázva voltak ugyan, de műtrágyát nem kaptak:

0.93%

0.91%

0.95%

Mindazonáltal a tisztán istálló trágyázás ca 10% olaj hozamtöbbletet jelent a fenti adatok alapján.

Nitrogén, vagy nitrogén- és phosphorműtrágya minden számbavehető eredmény nélkül marad az olajhozamra, feltétlenül legyen a talaj előbb istálló trágyázva, avagy nem. Hasonló az eredmény a nitrogén, phosphor és kalival is istálló trágya nélküli talajon, míg istálló trágyás talajon feltűnő hatást fejt ki, szemben a

0.83% és 0.93% olajhozamokkal a drogua olajhozama 1.08%-ra emelkedik.

Az illó-olajok értékelése igen komplikált feladat. Számos physikai és kémiai tulajdonság egybevetése adja meg azokat a faktorokat, amelyek alapján az illó-olaj gyógyászati s különböző ipari

(likőr, bonbon, szappan, parfüm-ipar stb) használhatósága megállapítást nyer. Ezek közül a fontosabbak számértékkel képviselve a táblában fel is vannak tüntetve.

Ezek közül a fajsúlyra és optikai forogató képességre a trágyaféleségek számbavehető hatást a fenti kísérletek alapján nem gyakorolnak. Fontos azonban az oldhatósági rovat, mennyiben az istálló trágyázott olajok 70% alkoholban könnyebben oldódnak, mint az istállótrágyázatlanok.

A kémiai alkatrészek közül az érték meghatározásra főfontosságú az illó-olaj menthol tartalma, amint ezt az Erdélyi Gazdában már részletesen kifejtettem. Ez irányban Moszler dr. adatainak közelfekvő értékei miatt különbséget nem kíván tenni, a jövő év kiegészítő kísérleteinek tartja fenn a döntést ebben az irányban.

Érdekes a Menthae pucciniától megtámadott olaj karaktere. Az aroma nem szenvedett, míg az oldhatóság csökkent. Estermenthol tartalom erősen nőtt (13.57% a 10.73%-al szemben). A menthon tartalom csaknem megsemmisült (0.40%).

Moszler az osztrák mentha-olajat az angol mentha-olajjal hozza kapcsolatba értékszámai alapján. A növény magyar eredetű s megfelel az angol »black mint«-nek. En a magyar mentha-olajat az amerikaiával hoztam kapcsolatba — tekintettel lévén a kémiai értékszámok mellett — az aroma nuance-okra is, megjegyezvén, hogy aromában összehatást tekintve — a benne levő értékes édes iz jellege miatt — attól is eltér. Moszler megjegyzi ugyan, hogy az amerikai »black mint« 12.2% magas estermenthol tartalmu s az angol »black mint« Umney szerint csak 7% s a »white mint« 14% s Gildemeister és Hoffmann után feljegyzti azt is, hogy az

összmenthol tartalma 58—66% s mégis az angol olaj mellé állítja az osztrák olajat. En a közölt tábla adatai folytán ezt is az amerikai mellé állítom egyrészt a fenti megjegyzések alapján, másrészt összmenthol és szabad menthol tartalma után is. Ugyanis

	Amerikai olaj	Ausztriai mentha-olaj
Összmenthol	59.6%	51.35%—62.28%
Szabadmenthol	40—45%	44.75—50.97%
Estermenthol	8—14%	6.60—13.57%

És pedig a magyar és amerikai közé. Úgy, hogy a sorrend a következő lenne összmenthol alapján:

1. Japán 70—91% —
2. Angol 48—66% Umney alapján
3. Szász 54.7—67.5% Schimmel & Co alapján
4. Magyar 55.38—65.12% Irk "
5. Osztrák 51.35—62.28% Moszler "
6. Amerikai 59.6% Power és Kleber "
7. olasz 50.5% Schimmel & Co. "
8. Orosz 50.2% " " "

Ebbeli állításom erősíti meg az illó-olaj kg.-jának ártétele is, mennyiben

A japán-olaj 1 kg.-ja ca 26 K

Amerikai-olaj 1 kg. ja ca 50—70 K

Angol-olaj 1 kg.-ja ca 100—120 K

Finom francia-olaj 1 kg.-ja 160 K

Az osztrák-olaj 1 kg.-ja ca 50 K, Moszler dr. szerint.

A korneburgi részletes kísérletek tehát a trágyázás hasznát a következőkben állapíthatják meg: (Lásd utolsó tábla.) vagyis a teljes trágyázás (istállótrágya, chilisalétrom, superphosphat, kálisó) csaknem dupla hozamot ad az istálló trágyával szemben s az istálló trágya magára pedig 10% hozam emelkedést a műtrágyákkal szemben. A trágyázás költségei tehát, tekintettel a jelentős olajhozam emelkedésre, nagyon kifizetődnek.

(Vége.)

Istálló-trágyázva	Műtrágyázva	1 hektárra esik (10,000 m ²)				
		friss növény kg.	Drogua kg.	Olaj %	Súly kg.	Eladási K.-ért koronában
nem	nem	4240	1300	0.77	10.01	500.50
igen	nem	6760	2000	0.82	16.40	820.—
nem	chilisalétrommal	6640	1860	0.74	13.76	688.—
igen	chilisalétrommal	10560	2820	0.81	22.84	1142.—
nem	chilisalétrommal és superphosphattal	7120	1940	0.73	14.16	708.—
igen	superphosphattal	8980	2320	0.84	19.94	974.50
nem	chilisalétrom, superphosphat és kálisó	8780	2200	0.72	15.84	792.—
igen	admonti tőzeg talajon	13080	3140	0.95	29.83	1491.50
		7890	2830	0.62	17.55	877.50

Az országot mentén álló sorfák gondozása.

Az a szándék és azok a törekvések, melyek azt célozzák, hogy a közutak akár gyümölcsfákkal, akár pedig erdei, illetve más haszonnával népesítsenek be, csak úgy érvényesülhet, csak akkor válhat valóra, nemcsak helyenként, de általánosságban is, ha ez irányu fásításnak minden módjai és eszközei kellő érvényre juthatnak.

Vitalni azt, hogy jogosult-e, szükséges-e a közutak széleit fasorokkal ellátni, semmikor sem időszerű, mert hiszen arról mindenki meg lehet győződve, hogy a fásításnak mindenkor csak előnyei lehetnek ott, ahol a körülmények megengedik a fásítást. Szó férhet azonban ahhoz, hogy úgy a múltban, mint a jelenben a már létesített fásítás eredménye nem kielégítő; nem áll arányban azokkal az áldozatokkal, a melyet úgy az állam, valamint a törvényhatóságok eddigelé hoztak. Nem áll azért, mert — tisztel a kevés ki-

vételnek — a zöld asztalnál úgy gondolkodnak, hogy ha a fásítás legelemibb munkája, az ültetés elvégeztetett, ezzel le van zárva a fásítás további s a továbbiakról, tudniillik a fák további gondozásáról, ápolásáról, megvédéséről, az égiek gondoskodjanak.

Pedig ha már kívánatos az, hogy a facsemete a fásításában is kellő nevelésben és védelemben részesüljön, kétszeresen indokolt a további ápolása ott, ahol csakugyan ki van téve minden eshetőségnek; mert hiszen az még nem biztosítja a fásítás jó eredményét, ha erős törzszű, kész koronájú fák lesznek kiültetve, hanem igen sokszor csak az, ha a fák azután is kellő ápolásban részesülnek.

Ezzel kapcsolatosan, ha már arról van szó, hogy valamely uttest széleit fasorokkal láttassék el, a jó eredmény biztosítása szempontjából nem utolsó helyen áll azzal is foglalkozni, hogy csakis olyan faféleségek kerüljenek az ültetésre, amelyek a helyi viszonyoknak minden tekintetben megfelelnek és amelyek a lehető-

ség szerint ugyanazon a vidéken neveltettek.

Több évi ezirányú tapasztalataink azt mutatják, hogy igen sok csalódást okozott az a körülmény is, hogy az intéző körök más vidék mintája után indultak, nem számoltak a helyi viszonyokkal. Hiszen nem mindenkor következés az, hogy ha Somogyban a jegényenyárfa, Bácskában az eperfa, Szabolcsban az ákác tenyészik a legjobban az utak mentén, hogy akkor feltétlenül jónak kell lenni annak Marostordában vagy Hunyadban is!

És ez a körülmény figyelmet érdemel a gyümölcsfáknál is, azzal a tödással, hogy ezeknél nemcsak nemük, de még a fajuk szerinti megválasztás is alapját képezi a helyes fásításnak. De ha mindezek a szempontok figyelembevételével is történik a szakszerű fásítás munkája, még akkor is kérdésessé válik a jó eredmény akkor, ha a fák további gondozása érdekében semmi sem történik. Pedig éppen az első két-három esztendő az, amikor a fiatal fákat igen gondosan kell ápolni, mert ez az idő az, amikor a fának nemcsak újabb gyökereket és hajtásokat kell fejleszteni, hanem új helyzetében meg is kell szoknia.

Ha az ujonnan ültetett fák az első években kellő ápolásban részesülnek, mint a karózás, kapálás, öntözés, oldalhajtások eltávolítása stb., bizonyos nemcsak az, hogy a megeredési százalék kielégít ki minden igényt, hanem az is, hogy további növekedésük és életrevalóságuk ezáltal biztosítva van. Biztosítja ezenkívül a fák életrevalóságát és életképességét még az is, ha a fák mindenkor védelemben részesülnek. A közutakon álló fák védelme azonban ne ott végződjék, hogy azokat ellátják karóval, védősővényvel, hanem ott, hogy az idevonatkozó mezőrendőri törvényt lelkiismeretesen végre is kell hajtani, mert az bizonyos, hogy ha ezt a törvényt kezdettől fogva minden vonalon és vonatkozásaiban szigorúan végrehajtották volna, bizonyos, hogy a fásítás statisztikája nemcsak a papiroson, de a valóságban is igen kedvező számokat tudna felmutatni.

Végeredményében a lényeg az, hogy a fásítás jó legyen és ha az aggály merülne fel, hogy például egy igen hosszú uttest teljes fásítása egyszerre nagy anyagi áldozatot igényelne, nem kell azt egyszerre végrehajtani, hanem csak szakaszonként, így legalább a fák gondozását mindig idejében lehet végrehajtani és a kellő védelem is könnyebben eszközölhető.

Minden fa, amely kellő védelemben és megfelelő ápolásban részesül, rövid néhány év múlva kezd törzsében és koronájában gyarapodni, a mikor is aztán a faszorokat kezelő kertész hozzányulhat az ollóhoz és fűrészhez avégből, hogy a fák koronája továbbra is arányosan, egyenletesen fejlődjön.

Általánosságban az a szabály, hogy minden fának csak olyan koronája legyen, amilyet törzs rendes körülmények között elbírt és ezért nem eléggé ajánlható az az eljárás, különösen utmentén álló fáknál, hogy a mikor a korona tulbuja növekedésü és nincs arányban a törzs teherbíró képességével, azt vissza kell vágni, meg kell ritkítani, hogy úgy a fa ellentálló képessége a viharokkal szemben is biztosítható legyen.

Nincs szemrebb és közutaknál egyúttal veszélyesebb is, mint az, a mikor a sorfák meg vannak dülve és így öregsznek meg, a mikor már késő a segítség. Eltekintve attól, hogy a vihar is megdülheti a fákat, legtöbb fa azért dül jobbra vagy balra, mert fiatal éveiben koronája nem részesült kellő gondozásban; ha el-

lenben a fa koronája akként kezeltek, hogy annak súlypontja a vezérágra essék, akkor bizonyos, hogy még a viharoknak is jobban tud ellentállni, mint az olyan fa, amelynek — rossz nyesegetés folytán — korona súlypontja valamely oldalágra esik. A közutakon álló fák gondozásához tartozik végül az is, hogy azok, fokozatosan felnyergeltessenek azért, hogy lehajló ágai a közlekedést ne akadályozzák és hogy a szántóföldekre kevesebb árnyékot vessenek.

Csérer. Gyula.

EGYLETI ÉLET.

Szántásverseny Türebén. Az E. G. E. kolozsmegyei gazdasági szakosztálya folytatja a tavasszal megkezdett falusi gyakorlatait s június hó 22 én Türebén az ottani gazdakörrel karöltve kisgazdák részére szántásversenyt rendez, melynek érdekében Kerekes Lajos körjegyző és Máthé István tanár serénykednek. A szomszéd falvakból is sokan készülnek a nemes versenyre. Eddig Magyargyerőmonostoron és Gyerővásárhelyen voltak ez évben ilyen versenyek, melyek jó alkalmak a jobb eke terjesztésére. Mult években Gyaluban, Seászfenesen, Bogártelkén, Középlakon, Magyarkapuson tartattak ilyen versenyek, ahol mindenütt jól működő gazdakörök vannak.

Juhsajtkészítő tanfolyam Kolozsvárt. Az E. G. E. kolozsmegyei gazdasági szakosztálya a kolozsvári gazdasági akadémia támogatásával június hó 18—20 napján egy juhsajtkészítő tanfolyamot tartott uradalmi juhászok s kisgazdák részére, melyre dacára a legszélesebb körű hirdetésnek, csak 3 egyén jelentkezett. Szomorú indolencia az, amikor a mostani nem piacképes, esetlen juhgomolyák helyett finomabb csémege-sajt gyártására tanítanak ingyen és szívesen a gazdákat, illetve a juhsajt jóvédeleméül 2 K 20 fillérről éppen a kétszeresére lenne fokozható, akkor ilyen szükséges tanfolyamra csak 3 egyén jelentkezik.

A kolozsvári tejelő versennyel kapcsolatban rendezett tejtisztasági versenyek közül a héten tartotta meg az Erdélyi Jelelegű Magyarfajta Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesülete az ötödik versenyt, amelynek eredménye szintén kielégítő. — Az egyesület a tejelő versenyen részt vett teheneket saját költségén fogja az Erdélyi Gazdasági Egylet őszi kiállításain bemutatni, amikor a verseny eredménye már ismeretes lesz. A verseny augusztus hó 1-én végződik.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Br. Ghillány Imre hivatalba lépése.**

Ghillány Imre báró, az új földmiv. min. a képviselőházi bemutatkozás után a mult héten foglalta el a hivatalát. Az új minisztert Kazy József báró államtitkár üdvözölte a miniszterium tisztviselői kara nevében, hangsúlyozva, hogy a tisztviselői kar nem politizál, hanem dolgozik s mindenben hűen követni fogja miniszterének utasításait. Ghillány Imre báró megköszönve az üdvözlést, elődjét méltatta, majd a miniszterium ügybuzgalmát ismerte el. A munka emberének vallja magát, akit a magyar föld szeretete vezet. Meg fogja nehezíteni a munkát az általánosan súlyos közzgazdasági és pénzügyi helyzet, amely természetes kihatással lesz államháztartásunkra is. Ezért az a kötelesség vár rájuk, hogy a tárcá keretébe

tartozó üzemek jóvédelmezősége lehetőleg fokoztassék, ily módon is gyarapítván azokat az erőforrásokat, amelyekre egy, aktív és sikeres földmivelésügyi politikának szüksége van.

Serényi bucsuja. A E. G. E.-től Serényi Béla gróf volt földmivelésügyi miniszter tárcájától való megválása alkalmából a héten a következő levélben bucsuzott el: «Ó Császári és Apost. Kir. Felsege f. évi június hó 10-én kelt legfelső kéziratával a magy. kir. földmivelésügyi miniszterium vezetésétől saját kérelmemre legkegyelmesebben felmenteni méltóztatott.

Midőn ezen körülményt a t. egyesületnek tudomására hozom, egyszersmind biztosítom az egyesületet, hogy mindenkor szívesen fogok visszaemlékezni azon az egyesület részéről tapasztalt buzgó közreműködésre, melylyel a reám bízott gazdasági érdekek előmozdítását megkönnyíteni méltóztatott. Budapest, 1913. június hó 10-én kiváló tisztelettel gr. Serényi Béla.»

— **Előléptetés.** A király a földmivelésügyi miniszter előterjesztésére Hutyra Ferenc dr. udvari tanácsost, címzetes egyetemi nyilvános rendkívüli tanárt, a budapesti állatorvosi főiskola rektorát az V. fizetési osztályba nevezte ki. Hutyra Ferenc dr. előléptetése nagyjelentőségű munkásságának újabb elismerése.

— **Kinevezés.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter a számvevőségek tisztí személyzetének egyesített létszámában Rédigér Béla számtanácsosi címmel és jelleggel felruházott számvizsgálót valóságos számtanácsossá nevezte ki.

— **Halálozás.** Tusnádi Betegh Lajos a fiúmei kormányzóság és tengerészeti hatósághoz beosztott m. kir. állategészségügyi felügyelő f. hó 15-én Csikszentimre községben meghalt. Betegh Lajos tudományos munkálkodásának első eredményeiről az Erd. Gazda hasábjain számolt be és lapunknak évtizedek óta szorgalmas munkatársa volt. Mint hazarszünk szülőtte, nagy figyelemmel volt arra, hogy tudományos téren elért sikereiről mi is értesüljünk. Legutóbb megjelent és »A baromfiak fertőző betegségei«-t ismertető jeles művét lapunk folyó évi 16-ik számában ismertettünk, melyet az immár Európaszerte ismert bakteriologus teljes készséggel bocsátott rendelkezésünkre.

Az élte delén elhunyt kiváló szakember temetése Csikszentimre községben f. hó 17-én délelőtt 10 órakor történt. Sirjánál Jakab László m. kir. állategészségügyi felügyelő az alábbi beszéd kíséretében mondott végső istenhozzádot a mi nevünkben is nagyrabecsült munkatársunknak:

Tisztelt gyászoló közönség! A véletlenek láncolatosa bonyodalma folytán uti ruhában, szinte uti podgyászszal a kezében állok itt elhunyt kartársam sirjánál. Sietve jöttem és mégis az utolsó percben érkezhettem meg a gyászban való részvét minden látható jele nélkül, hogy a m. kir. földmivelésügyi miniszterium, az Országos Magyar Állatorvosi Egyesület és így közvetve a magyar állatorvosi kar őszinte részvétél a gyászoló család előtt tolmácsolhassam és hogy elszenderült kartársunktól, szívbéli jóbarátomtól, hivatali főlebbvalói, tisztelői, barátai és a magyar állatorvosi kar nevében elbucszhassam. Nem hozhattam virágot, koszorút részvétünk látható jeléül, csupán szívemnek fájdalmas zakatolása és lelkennek bánatos rezgése jelezheti most azt a mély részvétet, melyet szeretett kartár-

sunk korai elmulása felett mindnyájan érzünk... Kedves szendergő barátom! A milyen szerény voltál életedben, olyan maradtál halálodban is. Bizonyára ismered sorsodat, érezted az elmulás fuvaltát és még csak arra sem gondoltál, hogy e végzetes és gyászos eseményről barátaid, tisztelőid és kartársaid idejében értesítsenek. El akartál minket hagyni csendesen, észrevétlenül, úgy, a miként közibénk jöttél; de a véletlen úgy rendelkezett, hogy eme szándékod csak részben teljesüljön. Ime, mégis csak itt vagyunk ketten, sirodnál azok közül, akik ismerjük munkásságodat, törekvéseidet és buvárkodásaid eredményeinek jelentőségét. Most tehát leleplezlek: elmondom szeretteid, rokonaid és faházás kis falud derék népe előtt, hogy ki voltál Te?!... Gyenge beteges testedben isteni szikra izzott, mely ellenállhatlan vágyat gerjesztett benned az ismeretlenek megismerése iránt. Rabja lettél önönmagadnak és nehéz szolgálatod lelkiismeretes ellátása mellett, tudományos téren kerestél a haladás és fejlődés feltételeit, miközben új ösvényeket tapostál és több helyen felbontottad a titkok leplét, hogy a lelkedben izzó isteni szikra fényével világossá, láthatóvá és érthetővé tudd az eddig sötétségben levő ismeretlent. Bámulatossá tartással és jelentőségteljes eredménnyel oldottál meg nehéz feladatokat s gyenge szervezeted utóbb már teljesen rabszolgája lett folyton izzó lelkednek. Siettel dolgozni, eredményeket elérni mintha sejtelled lett volna arról, hogy végzeted rövidre szabta a munkaidőt. Egész ember voltál tette munkára kész és a Te tudományos készséged mellett behatóan áttanulmányozni a fertőző betegségek genezisét és új irányban kutatni ezek okozóinak fejlődése, felismerése és terjedése különböző módjait: előtted mind könnyű feladatnak látszott és talán magad sem hitted, hogy milyen óriási munkát végeztél. És a míg e szédületes magasságban jártál elért sikereid révén, rövid idő múltán a mélybe süllyesztettek csalódásaid; de a mint jelentékeny sikereid nem szédítettek el, épp úgy a csalódások sem törték meg, sőt ha lehetett, ebben fokoztak, még inkább ösztönöztek a további buvárkodásra. Legutóbbi leveledben is, — melyben a *monte-vidói* főiskolai tanszékre történt meghívásod eredményéről értesítesz — erről teszel bizonyosságot. Ez az esemény, ez a meghívás tette fel sikereid arany koronáját, ez világította meg az emelkedés útját és mégis, milyen megnyugvással tértél felette napirendre, egyszerű keresetlen szavakkal irván a következőket: »... Hát bizony le kellett mondanom a fényes állásról, sok ok miatt. És maradtam itthon, várva, hogy mikor leszek már megint munkaképes ember. A múlt évi októberi tüdőgyulladás teljesen összetört. Immár 6-ik hónapja s még mindig gyenge vagyok. Pedig mi munka marad, mi sok és értékes kísérlet várat magára, amelyek *kint, a külföldön* mindig szépen gyümölcsöznek, *nekem is, nektek is.*» Ilyen voltál Te kedves elhunyt barátom... A mikor az ígért földjének kapuja kinyílt előtted, a mikor évek hosszu során át folytatott eredményes munkálkodásod érett gyümölcsét élvezhetted volna, benéztél a kapun, gyönyörködöttél a szép tájakon, lelki szemekkel rátekintettel a szép, az izleles érett gyümölcsre és a küszöbről visszafordultál szeretett hazád felé, zsörtölődve, hogy mennyi tennivaló várat áll még magára, amelyeket szervezeted gyengesége miatt nem vagy képes befejezni. Nem az bántott, hogy hosszas és eredményes munkálkodásod érett gyümölcsét nem szakíthatod le, hanem az, hogy képtelen vagy folyamatosan levő ki-

sérleteidet befejezni. És a milyen voltál viruló életedben, olyan maradtál elmulásod utolsó percéig. Nagybeteg elvonultál öreg szülőid hajlékába üdülni, pihenni és meghalni. Itt akartál pihenni a hazai földben, hogy hamvaiddól hasonló munkás fiaid támadjanak majdan e hazának. Ravatalodat, sirodát, nem borítja a koszorúk özöne, nincs körötled fény, ragyogás, csak jó öreg szülőid, hűséges felelőség és szép két fiad zokogása halszik. Tisztelőid, barátaid, és kis falud résztvevői ime könnyes szemekkel állanak itt velem együtt, a míg testednek porlandó részét az áldott hazai föld el nem fedi. Nehány perc múlva tehát egy jeles emberrel kevesebb és egy jeltelen sirhalommal több lesz a magyar földön. Fájó szívvel mondom ezt, én, aki egy hervadó virágszálát sem tehetek most e csendes sirhalomra, de bizalommal hiszem, hogy a magyar állatorvosi kar ezt a helyet, a hol egy messze kimagasló és feledhetetlen munkás tagja nyugszik, sokáig jeltelenül hagyni nem fogja... Kedves elszenderült barátom!... Te már túl vagy minden szenvedésen, áldásos munkás életed szikrája kialudt. Emléked azonban élni fog műveidben és jó szellemed közöttünk fog lebegni az emlékezet szárnyain, hogy buzdítson bennünket a Tiedhez hasonló munkálkodásra, a kötelességek példás teljesítésére és a hazaszeretet szent kötelességére. Én, aki szivedhez oly közel álltam, tisztelőid, barátaid és kartársaid végső óhaját foglalom össze, a mikor fájó szívvel örökre bucsút intek neked. Pihenj csendesen, álmod legyen szép és ebben valósuljanak meg földi óhajaid!... Isten veled!

A vetések állása.

A bevetett területről közölt adatok teszik érdekessé az utolsó hivatalos vetésjelentést, amely egyebekben nem sok változásról számolt be a lefolyt 2 hét alatt.

Lássuk előbb a területbeli számadatokat. Megjegyezzük előre, hogy a végleges összefoglalás csak Péter és Pál napján fog napvilágot látni. Ezek az adatok a községi előjárásokról beérkezett jelentésekből vették és most állanak feldolgozás alatt. A statisztikai hivatal kimutatása szerint a vetésterület a következő Erdélyben: (Zárjelben közöljük a tavaly learatott terület nagyságát)

Buza:	Rozs:	Árpa:	Zab:
őszi s tavaszi	6. t. és kétszeres		
501 989	71.781	159.285	340.207
(625.932)	(103.338)	(107.159)	(278 844)

Országos összesítésben:

5,696.935	1,921.892	2,072.520	2,079.594
(6,082.535)	(1,951.951)	(1,860.630)	(1,755.920)

A gazdasági tugósítóktól és a m. kir. gazdasági felügyelőségektől folyó év június 9-én, illetve 12-én beérkezett becslési adatok szerint ezen vetésterületből történt kiszántások által csökkent (-), illetve a kiszántott őszi pótlására történt utóvetések által növekedett (+) a m. kir. központi statisztikai hivatal által kimutatott ezen terület:

	Kat. hold
buza	- 181.500
rozs	- 41.400
árpa	+ 40.300
zab	+ 45.100

Összehasonlítva a folyó évi termésbecsléseknél alapul veendő bevetett területi adatokat a múlt évi tényleg learatott vetésterülettel azt látjuk, hogy az idén:

a buza területe kisebb	= 11.97 % -kal
a rozs és kétszeres ter. kisebb	= 4.32 % „
az árpáé nagyobb	= 15.42 % „
a zabé nagyobb	= 22.18 % „
a tengerié nagyobb	= 12.19 % „
a burgonyáé nagyobb	= 5.73 % „
a cukorrépáé nagyobb	= 7.43 % „

A kedvezőtlen őszi időjárások követke-

tében a kimutatás szerint csak 820,000 kat. holddal csökkent az őszi vetések területe. Feltűnő ezzel szembeh, hogy a tavasziakkal bevetett és ültetett terület 1,270,000 kat. holddal gyarapodott. E 450,000 kat. holdnyi vetésterületbeli többlet onnan származhatik, hogy a kedvező tavaszi időjárás következtében más rendeltetésű területek is ezen terményekkel foglaltattak le.

Ami már most a klasszifikációt illeti álljon itt az alábbi összehasonlító táblázat Erdélyre vonatkozólag. (A minősítő becslésnél a kitűnő terméskilátás becslésére = 1, jóra = 2, közepesre = 3, gyengére = 4, rossza = 5 számjegy használtatik)

Vármegye	buza őszi és tavaszi	a legutóbbi minősítés	rozs őszi, tavaszi és kétszeres	a legutóbbi minősítés	árpa őszi és tavaszi	a legutóbbi minősítés	zab	a legutóbbi minősítés
Alsófehér	3	(2)	4	(4)	2	(2)	2	(2)
Beszterce-N.	3	(2)	2	(3)	2	(2)	2	(2)
Brassó	3	(3)	3	(3)	2	(2)	2	(2)
Csik	3(2-3)	2-3	3	(3)	2	(2)	2	(2)
Fogarás	3	(3)	2	(2)	2	(2)	2	(2)
Háromszék	3(3-3)	4	(4)	2	(2)	2	(2)	
Hunyad	2	(3)	3	(3)	2	(2)	2-2	(2)
Kisküküllő	3	(3)	3	(2-3)	2-3	(2-3)	2-3	(2-3)
Kolozs	3	(3)	3	(3)	2-3	(2-3)	2-3	(2-3)
Marostorda	3	(3)	4-3	(3)	3	(2)	2	(2)
Nagyüküllő	3	(3)	2-3	(3)	2	(2)	2	(2)
Szeben	2-3	(2-3)	2-3	(2)	2	(2)	2	(2)
Szolnokdoboka	3	(3)	3	(3)	2	(2)	2	(2)
Tordaaranyos	3	(3)	3	(3-4)	2	(2-3)	2	(2)
Udvarhely	2-3	(3)	2	(3)	2	(3)	2-3	(2)

Összegezve az egész országból az adatokat, kitűnik, hogy a terméskilátás

	a buza	a rozs és kétszeres	az árpa	a zab
	v á r m e g y é b e n			
kitűnő (1)	—	—	—	2
jó (2)	12	9	13	7
jó közepes (2-3)	11	11	14	8
közepes (3)	34	39	3	42
gyenge közepes (3-4)	1	2	3	3
gyenge (4)	2	2	3	—

Ezen számadatok szerint tehát a buza, rozs és árpa terméskilátásai javultak, a zabéi ellenben hanyatlottak.

Jégesőt jelentettek Erdélyből: Alsófehér, Beszterce-Naszód, Brassó, Háromszék, Kolozs, Kisküküllő, Nagyüküllő és Szolnokdoboka vármegyékből, amelyek jelentékenyebb károkat csak elvéve okoztak.

Még az időjárásról egy pár szót. A tavaly az időjárás rendellenességeinek egész sorozatát éltük át. Az idén két hetenként változik az idő és a kánikulai melegből minden átmenet nélkül megy át az őszi hidegre és úgy a meleg, mint a hideg időt állandóan szarító szelek kísérik, ami egy a gabonaművekre, mint egyéb terményekre egyaránt káros ebben a sokféle csapadékban szűkölködő időben.

Használjon szaggatás, fejfájás, oldalnyílás, hát- és derékfájdalmak ellen

Dr. BOROVSZKY-féle kellemes szagú

BOROLINT.

Ára 80 fillér, próbaüveg 50 fillér. Mosakodásra, szepítő és legjobb fertőtlenítő

BOROLIN-SZAPPANT.

Ára darabonként 30 és 80 fillér. Nyálkoldásra, köhögés és rekedtség ellen

BOROLIN-CUKORKÁT

Ára csomagonként 20 és 40 fillér.

Kapható mindenütt. — Kapható mindenütt.

— **Méhészek vizsgálja.** F. hó 19-én folyt le az Erdélyi Méhész Egylet házsongárdi telepén az erdélyi méhészkedők részére a földmiv. min. támogatása mellett rendezett két hetes méhészeti tanfolyam záróvizsgálója, amelyen br. Jósika Gábor elnöklése mellett, a hallgatók teljes készségről tettek tanúságok. A hallgatókat

Dönáth Aladár, az új kolozsvári méhészeti szak-
tanár oktatta szép eredménnyel. A hallgatóság
a gyakorlati kiképezés mellett az egyszerűbb
méhészeti eszközök, kaptárak, stb. készítését is
elsajátította és az általuk készített eszközök ez
alkalommal bemutatásra kerültek. A vizsgán a
földmivelségi miniszterium képviselőjében
Krenedits Ferenc min. titkár volt jelen. Az EME
részéről jelen voltak br. Jósika Gábor elnökön
kívül Bokor Károly alelnök, dr. Balázs Ferenc
főtítkár, Zsögön R. Mihály, dr. Ványolos Miklós
szerkesztő stb. Az E G E részéről Török Bálint
a kirendeltség részéről dr. Cséser Lajos.

— **Csík vármegye Gazdasági Egyesülete**
ugyis mint vármegyei mezőgazdasági bi-
zottság június hó 11-én tartotta XXXI-ik
évi rendes közgyűlését a szép számmal
összegyűlt gazdák részvétele mellett. A
közgyűlésen Elthes Zsigmond e. alelnök
elnökölt. Az elnöki megnyitó után egyesü-
leti titkár előterjesztette az igazgató vá-
lasztmányának az egyesület múlt évi mű-
ködéséről szóló jelentését, melynek kere-
lében kegyeletes szavakkal emlékezett
meg Bencze Antal ny. alispánnak, az egye-
sület 30 évig volt nagyérdemű elnökének
elhalálozásáról. A jelentés tudomásul vé-
tetett s előadó titkár javaslata folytán egy-
hangulag elhatározta a közgyűlés, hogy
néhai Becze Antal egyesületi elnöknek
emlékét jegyzőkönyvileg megörökíti s
hogy arcképét az egyesület költségén meg-
festeti. A számvizsgáló bizottságnak az
egyesület 1912. évi számadásainak meg-
vizsgálásáról szóló jelentése, valamint a
folyó évi költségvetés és működési pro-
gramm jóváhagyólag vétetett tudomásul.
Balogh Ignác indítványt terjesztett elő az-
iránt, hasson oda az egyesület, hogy az
erdei kaszálók határai, a puszták területek,
valamint a nagyobb tagban levő szántó te-
rületek határai és mesgyéknek gyümölcs-
fákkal való beültetésére a gazdák kötelez-
tessenek. Az indítvány közérdekű fontos-
ságot a közgyűlés egyhangú helyesléssel
ismerte el s az indítványt javaslattétel
végett áttette az igazgató választmányhoz.

— **Borgazdasági tanfolyam lelkészek,
és papok részére.** Borászati szempontból kiváló
fontossággal bíró községekben működő
lelkészek és néptanítók részére a buda-
foki m. kir. pincemesteri tanfolyam helyi-
ségekben a folyó év nyarán két hétre ter-
jedő borkezelési tanfolyam fog tartatni.
Az első tanfolyam július hó 21-től augusz-
tus hó 2-ig, a második tanfolyam pedig
augusztus hó 11-től augusztus hó 23-ig
tart. E tanfolyam célja az, hogy az azon
résztevő lelkészeknek, és néptanítóknak
mód nyújtassék arra hogy az okszerű
borkezelésre vonatkozó ismereteket elsa-
játíthassák. A tanfolyamra felvett egyé-

nek utiköltségeik s a lakás és élelmezés
költségeinek fedezésére az egész tanfo-
lyam tartamára egyenkint 70 korona áta-
lányt kapnak. A tanfolyamra való felvé-
telre pályázók 1 koronás bélyeggel ellá-
tott kérvényeikben kötelesek feltüntetni
életkorukat, nyelvismeretüket, tényleges
alkalmazásukat, a szőlő- és borgazdaság
terén esetleg kifejtett eddigi működésüket.
Lelkészek a pályázati folyamodványaikat
közvetlenül, a néptanítók pedig az illeté-
kes kir. tanfelügyelő útján legkésőbb f.
évi június hó 28-ig a budafoki m. kir.
pincemesteri tanfolyam igazgatóságához
nyújthatják be.

— **Gépbemutató** Lázár Simon nagybirto-
kos keresztesi gazdaságában (Torda-Aranyos
vármegye) f. hó 9-én, nagyszámu cukorrépat
termelő gazdaközönség előtt, sikerrel mutatta
be a „Deyl“-féle répakapa 3 soros típusát. —
Sorra került a Jah. Cervinka (Prág)-féle Delta
(rugos) s a „Laas“-féle répa kapa is, de mind-
ezek között a „Deyl“ kapa nyerte el a legna-
gyobb elismerést. A „Deyl“ kapának munkája
jelenleg megtekinthető Báró Bánffy Ferenc ma-
rosszentkirályi, Betegh Miklós gyéresszentkirályi,
Lázár Simon tordai, dr. Horváth Miklós harasz-
tosi gazdaságában, hol állandó munkában van.
Kiváló nagy tetszésbe részesült a gép bemutatás
alkalmával az Elekes Árpád (Harasztos, Torda-
Aranyosmegye) féle járom, mi az ökor egyesbe
való befogására kiválóan alkalmasnak bizonyult.

— **Ingyen füzetek kiosztása.** Az EGE.
április havi szociális tanfolyamára jelentkezett
papok, tanítók és jegyzők részére, az egylet
ingyen füzetek engedélyezését kérte volt a
földmivelségi miniszter urtól. A miniszter a
kért füzetek egy részét megadta és a titkári
hivatal azokat a héten küldte szét a kolozs-
szolnokdoboka-, és torda-aranyosmegyei papok,
tanítók és jegyzőknek. A füzetek tartalma az
állattenyésztés, növénytermelés, trágyázás, szö-
vetkezés stb. kérdéseit öleli fel.

— **A peronospora fellépése.** Az ampelo-
logiai intézet jelentése szerint Erdélyben legu-
tóbb a kisküküllővármegyei dicsőszentmártoni
járásban lépett fel a peronospora. Legközelebbi
fellépése a Tisza—Maros szögére várható. Kéri
az intézet a szőlőgazdákat, hogy amint fellép
valahol a baj, azonnal jelentsék be (Budapest,
II. Debrői-út 15.) az intézethez és lehetőleg
megtámadott levelet is küldjenek be.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ
A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

== A MAGYAR ==
JELZÁLOG HITELBANK
KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
— (Jókai-u. 2. sz. I. emelet.) —
FÖLDBIRTOKRA
és a nagyobb városokban fekvő
H A Z A K R A
15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel
LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.
A jelzálogul felajánlott erdélyrészi
ingatlanok értékére és a megsza-
vazandó kölcsön összegére nézve
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi férfiai adnak véleményt.
A KÉPVISELŐSÉG elfogad
TAKARÉK-BETÉTEKET
és előnyösen kamatoztat.
Telefonszám 27.
2001

A kolozsvári m. kir. gazda-
sági akadémia
gazdaságában
több darab berkshirei
tenyészkoca és
malac
eladó.
2935

AZ IDÉN VOLT JÉG!!

Ha szah. Isselhard-tejhűtőben

használja azt fel, nagy megtakarításokat ér el!
Kérjen díjtalan felvilágosítást és ingyen árjegyzéket
hazánk legelső tejjgazdasági gépgyárától:

az Alfa-Separator r.-t.-tól,
BUDAPEST, 56E.

Eladó

20 darab erdélyi magyar fajta
tehén

nagyobbrészen leborjazva, más-
része hasas.

Megtekinthető:

**Báró Bánffy-tanyán
Kolozsborsán.**

PETRY ZSIGMOND.

2939

ŐSZI TRÁGYÁZÁS! THOMASSALAK

A legjobb és legolcsóbb
foszforsavas műtrágya!
Óvakodjunk a
hamisításoktól!

2920 Csak akkor valódi, ha
ilyen zsákban van és
eredeti ólomzár van
rajta.

Minden zsák tartalom-
jegyzékkel van ellátva!

Kalmár Vilmos

a Thomasphosphátfabriken Berlin, vezérképviselője
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 49.

Különösen a jelenlegi **RENDKIVÜLI OLCSÓ
ÁRAKRA** figyelmeztetjük a vásárlókat.

Homlokzatok és belsőhelyiségek meszelésére

a legjobb és a legtökéletesebb

2767 II.

Kimerítő ajánlatot és mintát szívesen küld:
LUTZ EDE és TÁRSA festékgyára
BUDAPEST, VII., ker., Örnagy-u. 4.

Gőzeke művelés

Compound, túlhévítos tizenöt atmoszférával
a legváltozatosabb talajművelő eszközökkel fel-
szerelt, különösen

kevés szénét fogyasztó,

Heuke-féle 20 lóerős gőzszántókészlettel június,
szeptemberben, november, közepétől december végéig
200 holdnál nagyobb területeken

bérszántást vállal:

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalma

u. p. Koncza.

2921

Szám 4193—1913.

v. t.

Hirdetmény!

Medgyes szab. kir. város Margitnapi
állatvásárára az ország vásárjainak a legna-
gyobbika. Felhajtás fehér és tarka marhában
14.000 darabig.

Ezen vásár **julius** havában következő sor-
rendben tartatik meg u. m.:

Julius hó 7. és 8-án: juhvásár;

„ „ 9. és 10-én: fehér és tarka szarvas-
marhavásár;

Julius hó 11. és 12-én: ló- és bivalvásár.

Medgyes, 1913. június hó 18.

A városi tanács,

2940

Dr. Gróf Teleki Domokos
ur Óméltósága, többszörösen kitün-
tetett magyar erdélyi

tenyészetében a 2933

gernyeszei gujájából eladó

10 drb számeletti vegyes koru,
részben borjas és ellős **tehén**. 7 drb
vegyes koru növendék **üsző**. Ez
anyag kiválóan alkalmas egy **te-
nyészet megalapítására**. Ugyanott
eladó 8 drb **mustra ökör** és 4 drb
mustra tehén, ezek **szeszgyári hiz-
lalásra** igen alkalmasok.

Erdéklődők forduljanak alulírottához (Gernyeszeg
vasut, posta, távirtda, telefon.)

Pálffy Dezső, g. intéző.

Orpington

fajtyukok.

A kolozsvári
állatkiállításán első
díjjal díjazott

**Orpington-
törzstyukok
eladók.**

**Erzsébet-út
13. szám.**

Gazdatiszti állást keres

kis családú, református vallású, gyakorlati gazdatiszti vizsgát tett

okleveles gazda.

2937

Cim: a kiadóhivatalban.

azonnali belépésre,
17 évi gyakorlattal
bíró, 40 éves, nős,

Bogyay Gyula tájkertészete

tájkertész és kertépítő

BUDAPEST

Telefon 25—33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25—3.

2278

VII., Gizella-ut 15.

(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

Marosmenti gazdák első gőzeke szövetkezete

Marosvásárhely,

elvállal mindennemű szántást, gyeptörést általaj porhanyitással esetleg boronálással együtt.

Kivánatra főgépészünk kiutazik a talaj megtekintésére.

3938

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

2769

Műtrágyát

Értékesítő

Szövetkezet

Budapest, V. kerület,
Fürdő-utca 8-ik szám.

A magyarköblösi gazdaságban eladó, míg a készlet tart, Linkolnsir és mangalica

keresztelésű, 3-4 hónapos orbánc ellen oltott tenyészkán malac, kiváló szép és fejlett példányokban, darabonként 50 korona árban.

Előnyei: nagyobb szaporaság és test, gyorsabb fejlődés, a mangalica zsirtermelő képességének, edzettségének, legelő és turó képességének teljes megóvásával.

Posta: Magyarderzse. — Sürgöny: Páncélcseh. — Vasuti állomás: Válaszut-Bonchida,

Szolnok-Dobokamegye.

2929

A magyar királyi államvasutak erdélyrészi fő- és mellékvonalainak menetrendje.

A vég- és csatlakozó állomások kimutatásával.

2928

Gy. 225	Sz. 615	Sz. 745	Gy. 935	ind.	Budapest ny. p. u. a gyorsvonat	érk.	Sz. 720	Gy. 735	Sz. 615	Gy. 940
" 1032	" 722	" 1252	" 547	érk.)	Kolozsvár	(ind.	" 619	" 1054	" 637	" 113
Sz. 1051	" 832	" 115	" 613	ind.)	Aranyos-Gyéres	(érk.	" 544	" 1020	" 612	Sz. 1256
" 1223	" 1017	" 250	" 723	érk.	Kocsárd	ind.	" 413	" 907	" 448	" 1146
" 101	" 1057	" 329	" 743	érk.)	Tövis	(ind.	" 330	" 842	" 415	" 1120
" 214	" 1232	" 520	" 826	ind.)	Küküllőszeg	(érk.	" 219	" 800	" 308	" 1029
" 301	" 156	" —	" 845	érk.)	Kiskapus	ind.	" 155	" 749	" 225	" 955
" 346	" 221	" —	" 908	érk.)	Segesvár	ind.	" 122	" 728	" 156	" 925
" 502	" 329	" —	" 949	érk.)	Héjasfalva	ind.	" 1231	" 656	" 1257	" 837
" 707	" 454	" —	" 1045	érk.)	Brassó	ind.	" 1046	" 556	" 1124	" 708
" 813	" 525	" —	" 1102	érk.)			" 1008	" 528	" 1058	" —
" 1245	" 856	" —	" 146	érk.)			" 636	" 240	" 741	" —
Szv. 220	Sz. —	Sz. 335	Sz. 925	ind.	Kocsárd	érk.	Sz. 705	Szv. 1045	Sz. 205	Szv. 636
" 257	" —	" 410	" 1002	érk.)	Marosludas	ind.	" 625	" 1005	" 128	" 608
" 412	" —	" 530	" 1120	érk.)	Marosvásárhely	(ind.	" 510	" 836	" 1211	" 507
" 442	" 1139	" 607	" —	ind.)	Szászrégen	(érk.	" —	" —	" 1154	" 431
" 545	" 1238	" 710	" —	érk.)	Gyergyószentmiklós	ind.	" 910	" —	" 1046	" 330
" 956	" 354	" 719	" —	ind.)	Mádéfalva	érk.	" 737	" —	" 700	" 1151
" 1140	" 533	" 420	" —	ind.)	Sepsiszentgyörgy	ind.	" 433	" 730	" 529	" 1020
" 329	" 748	" 629	" —	érk.)	Brassó	ind.	" 245	" 613	" —	" 705
" 520	" 926	" 810	" —	érk.)			" —	" —	" —	" 531
Sz. 224	Sz. 1019	V. 3-	Szv. 726	ind.	Kiskapus	érk.	Szv. 857	Sz. 604	Vv. 910	Sz. 1233
" 353	" 1149	" 518	" 856	érk.)	Nagyszeben	ind.	" 727	" 433	" 720	" 1110
" 813	" 548	" 951	" —	érk.)	Fogaras	ind.	" 333	" —	" —	" 442
—	Vv. 455	V. 1100	V. 730	ind.	Segesvár	érk.	V. 702	V. 442	V. 1000	—
—	" 526	" 1130	" 800	érk.)	Héjasfalva	ind.	" 634	" 413	" 932	—
—	" 725	" 130	" 1012	érk.)	Székelyudvarhely	ind.	" 454	" 230	" 748	—
Sz. 531	Sz. 1100	Sz. 245	Szv. 613	ind.	Brassó	érk.	Sz. 810	Sz. 100	Sz. 520	Sz. 926
" 646	" 1218	" 359	" 730	érk.)	Sepsiszentgyörgy	ind.	" 647	" 1140	" 400	" 808
" 810	" 162	" 518	" 911	érk.)	Kovácszna	ind.	" 526	" 1005	" 247	" 645
" 859	" 234	" 602	" 956	érk.)	Kézdivásárhely	ind.	" 442	" 918	" 200	" 603
" 1023	" 400	" 730	" —	érk.)	Bereczk	ind.	" —	" 734	" 1235	" 439

Ny. Gámán J. Örököse könyvsajtóján Kolozsvár.